Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXII Ч. 156. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 14-го СЕРПНЯ (AUGUST) 1954. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 156. VOL. LXII

СЕНАТ УХВАЛИВ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ЗАБОРОНУ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ

ЗАКОН ПЕРЕДБАЧАЄ КАРУ ДО 5 РОКІВ УВ'ЯЗНЕННЯ І $10,000 ГРИВНИ; ОЧІКУЮТЬ ШВИДКОЇ АКЦІЇ ПАЛАТИ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ

Вашингтон. — Сенат несподівано прийняв законопроєкт про поставлення комуністичної партії поза законом. Всі присутні сенатори в числі 85 голосували однодушно за цим законопроєктом. Закон передбачає за приналежність до комуністичної партії або за добровільну співпрацю з комуністами кару до п'ятьох років тюрми або грошову кару до 10,000 долярів, або обидві кари разом. Як частину цього закону Сенат відослав до Палати Репрезентантів також пропозицію про те, щоб комуністами опановані робітничі спілки не мали права заключувати спільні договори з підприємцями згідно з законом про Крайові Робітничі Відносини. Закон про заборону комуністичної партії підтримали також і ліберальні сенатори. Внесок про заборону комуністичної партії поставила рік тому сенаторка Марґарет Чейз Смит, республіканка з стейту Мейн. Але генеральний прокуратор Герберт Бравнел і директор Федерального Бюра Інвестиґацій Дж. Едґар Гувер противилися її внескові, заявляючи, що поставлення поза законом комуністичних організацій змусить комуністів працювати в підпіллі, де важко буде слідити за їхньою діяльністю. Тепер демократи перейняли ініціятиву в цій справі, бо це виборчий рік і вони хотіли показати виборцям, що вони ведуть протикомуністичну політику. Республіканці негайно підтримали демократів, і Сенат міг однодушно ухвалою прийняти протикомуністичний закон. І сенатор Новленд, провідник урядової більшости в Сенаті, заявився за цим законом, хоч досі він противився йому згідно з бажанням уряду. Головні пункти цього закону такі: 1. Комуністичну партію в ЗДА і всі ті організації, які підтримують її програму та змову проти вільного світу — ставиться по-за законом. 2. Також всіх членів тих груп, або і нечленів, які підтримують програму комуністичної партії ставиться поза законом. В цьому пункті під час дебат підкреслювано дю обставину, що важко буде судово карати членів комуністичної партії, бо вона тепер не веде списків своїх членів, і важко буде про них довідатися. 3. Згідно з цим законом всі ті робітничі спілки, які є опановані комуністами, не матимуть прата заключати спільних договорів з підприємствами, як це може діятися згідно з законом про Крайові Робітничі Відносини. Досі в ЗДА існують дев'ять робітничих спілок, що опановані комуністами, які Конгрес Індустріяльних Організацій позбавив свого членства і вони існують як „незалежні".

Бенсон називає фармерський закон великим осягом

Вашингтон. — Секретар рільництва Езра Тефт Бенсон заявив, що новий фармерський закон ,прийнятий Конґресом — це стомилевий крок на шляху оздоровлення американського фармерства. Він твердив, що цей закон про „пливку" допомогу для підтримки цін на фармерські продукти може бути добрим арґументом під час цьогорічних осінніх виборів, бо він оправедливий для фармерів і для всього населення ЗДА. Бенсон сказав, що він аж тепер може відітхнути після '9-місячної праці для ухвалення цього закону ,хоч ця праця ще не закінчена, бо фармерська проблема — „це така справа, якої ніколи не можна закінчити". „Ми мусимо продовжувати працювати над поліпшенням нашої сільськогосподарської програми, і вже маємо за собою добрий початок," — заявив секретар рільництва .

Департамент справедливости вивчає справу МекКарті

Вашингтон. — Департамент справедливости вивчає справу сенатора Джозефа МекКарті, який під присягою заявив на слідчій комісії в Сенаті, що він дістав листа про підривні елементи в Форті Монмуті, Н .Дж., від армійського розвідчого офіцера. Армія вела довге слідство, щоб викрити офіцера ,який нібито передав зміст листа ФБІ сенаторові МекКарті, і після слідства заявила: „Армія не вірить, щоб цей документ передала якась особа, яка була або є армійським офіцером". Якщо вдасться довести, що сенатор МекКарті дістав цього листа не від офіцера, тоді його можуть судити за кривоприсягу, за що загрожує кара тюрми до п'ятьох років. . Сен. МекКарті заявив, що важливе не те, хто дав йому листа, але те, що в тому документі написано про занедбання командою армії справи очищення своїх рядів від комуністичних елементів.

В АМЕРИЦІ

● **Сенат** прийняв законопроєкт, згідно з яким уряд зможе закупити землю навколо літньої резиденції президента в Мериленді, щоб збільшити безпеку президента.

● **Президент Айзенгавер** цього літа користатиме в Денвері, Колорадо, позиченим кріслом, і таким чином заощадить державній скарбниці $300. Після виїзду президента з Денверу це крісло віддадуть фірмі, яка його позичила.

● **В Шікаґо** засновано „кров'яний банк", де братимуть кров від здорових собак, щоб лікувати нею при допомозі трансфузії хворих собак.

● **Бувший президент** Герберт Гувер відсвяткував свої 80-річні роковини в стейті Айова. Виїжджаючи звідтам, він заявив: „Я дуже змучений. В літаку матиму нагоду виспатися". Про свою працю Гувер сказав, що він є головою комісії для реорганізації уряду, а це становище забирає йому 14 годин щоденно.

● **Капраль Едвард Дікенсон,** засуджений на 10 років тюрми за знущання над американськими полоненими в Кореї, мусить спати в окремій келії, бо співв'язні погрожують його вбити.

● **Секретар армії Роберт Т. Стівенс** повернувшись із вакацій, заявив, що він зовсім не думає зрезиґнувати з свого становища і їхати до Португалії в ролі амбасадора ЗДА, як про це писали деякі часописи.

● **Цього року з ріки Гранде,** що протікає на кордоні між Мехіко і ЗДА, виловлено 30 трупів мехіканських робітників, які нелеґально хотіли дістатися на працю до ЗДА і втопилися. Ці трупи не можна зідентифікувати, і їхня рідня ніколи не довідається про їх долю.

● **В стейті Ню Йорк** за останні три тижні число безробітних зменшилося на 22 відсотки. 16 липня число безробітних становило 333,400, а 6-го серпня — тільки 158,000 в самому Ню Йорку і 101,000 в решті стейту.

● **Уряд республіки Перу,** з огляду на безпеку країни, депортував бувшого президента держави генерала Ценона Норіеґу. Місця депортації не подано.

ПРЕЗИДЕНТ СКЛАВ ОПТИМІСТИЧНИЙ ЗВІТ ПРО ГОСПОДАРСЬКИЙ РОЗВИТОК

Вашингтон. — Президент Айзенгавер у піврічному господарському звіті заявив, що недавню господарську знижку в ЗДА вже вдалося стримати в половині цього року і є добрі вигляди на господарський розвиток. Недавня господарська знижка — заявив він — була незначна, а перед нею, в 1952 році, економіка країни стояла на найвищому рівні. Далі президент заявив таке: „Хоч 1953 рік був кращий під господарським оглядом від 1954 року, все ж таки в порівнянні з іншими періодами економіка ЗДА була на найвищому рівні. Далі президент Айзеньавер казав, що його уряд застав економіку цієї країни на найвищому рівні (1952 рік), а пізніше, в зв'язку з закінченням війни в Кореї, треба було достосовувати воєнну продукцію до мирних обставин. Достосування відбулося без глибшої знижки в продукції країни, і без поважнішого збільшення числа безробітних. Стан господарства в цій країні буде напевно виборчим гаслом під час осінніх виборів цього року, і на нього покликатимуться і демократи і республіканці. Взимі демократи передбачали, що із збільшенням числа безробітних ЗДА зближаються до поважної депресії. Республіканці твердили, що господарська знижка — це тільки наслідок господарського достосовування до мирної продукції, і що після цього настане знову господарське піднесення. Президент признав, що тепер число безробітних дещо більше як під час війни в Кореї, але в останніх місяцях воно не було більше в порівнянні з тими самими місяцями 1949 і 1950 років. Що більше, сказав президент, число безробітних виявляє тенденцію до зменшення, і це є одною з ознак поліпшення економічного стану." Як інші ознаки, президент згадав ще й такі. 1. Піднесення цін на товари в роздрібнім продажу. 2. Високі видатки підприємців на поширення і поліпшення своїх підприємств. 3. Більші, як рік тому, витрати на нові будови. 4. Інвестиції добре пристосовані до поточних цін. 5. Фінансовий ринок дуже сильний. 6. Віра підприємців і консументів в господарський розвиток. Президент заявив, що господарська програма, яку прийняв Конґрес — це „милевий крок в конструктивному законодавстві." Якщо Конґрес прийме президентову програму в цілості, сказав Айзенгавер, то це зредукує безробіття і викличе господарський розвиток у всіх напрямках.

Робітники погоджуються на менші платні, щоб рятувати підприємство

Савт Бенд, Індіяна. — Робітники Корпорації Студебейкер більшістю 5,371 до 628 голосів погодилися на те, щоб працювати за меншу платню, щоб не допустити до закриття підприємства. Минулого тижня не хотіли погодитися на зменшення платні. Але два дні пізніше корпорація повідомила робітників, що вона мусить закрити своє підприємство і виповісти контракт з робітниками, а через 60 днів закрити підприємство. Після того робітники погодилися працювати за зменшені платні. Знижка платень виноситиме від 12 до 20 долярів тижнево. Тепер робітники в цьому підприємстві заробляли пересічно по 2.39 дол. на годину. Корпорація Студебейкер мала втрату на 9 мільйонів долярів в першій половині цього року.

Будують „острови" на Атлянтику для радарних станцій

Ню Йорк, Н. Й. — Летунська Команда починає будувати штучні „острови" на Атлантійському океані, на яких мають бути розташовані радарові підслухові станції. В такий спосіб буде виповнена програма на сході ЗДА, де не можна збудувати радарових станцій, бо там немає природних островів. Ці станції лежатимуть на лінії від Вірджінії до Нюфавнленду, і деякі з них будуть віддалені від узбережжя на 125 миль. Штучні „острови" являтимуть собою великі плятформи на 15,000 квадратових стіп, кожна, з т. зв. „тексаськими вежами", подібними до маяків. На кожній плятформі буде побудоване приміщення для 20-25 осіб залоги та радарових інструментів. Одна плятформа коштуватиме коло 750,000 долярів, без радарової станції. На ній зможуть осідати гелікоптери.

Суд заборонив страйк в атомовій фабриці

Овк Рідж, Тенн. — Президент Айзенгавер постарався про те, що суд саме перед вибухом страйку в атомових фабриках в Овк Ріджі і в Педуке, Кестоки, заборонив його згідно з робітничим законом Тефта - Гартлі. Це вже друга заборона страйку за час урядування президента Айзенгавера, — перша була для портових робітників у Ню Йорку. Окружний суддя Роберт Л. Тейлор повідомив про заборону робітничу спілку, і її урядовці негайно відкликали страйк робітників, які належать до робітничої спілки газових та хемічних робітників, що є членом Конґресу Індустріяльних Організацій. Страйк мав початись о 9 годині 12 серпня. Судова заборона страйку важна на 80 днів, протягом яких підприємець і робітнича спілка мають вести переговори, щоб полагодити спірні справи. Фабрика, на якій підготовлялося страйк, продукує уран 235, потрібний для виробу атомової бомби.

Людина без батьківщини вийшла на волю

Ню Йорк. Н. Й. — Ігнац Мецей, „людина без батьківщини" ,вийшов на волю, після 4-річного ув'язнення на острові Елліс під Ню Йорком, і вирішив поїхати до Боффало ,де він давніше працював як столяр. Мецей народжений в Угорщині (одного разу подавав місце свого народження Гібральтар), і його мали депортувати з ЗДА за приналежність до комуністичної партії .Він заперечував це ,але його арештували, і продержали чотири роки в тюрмі, бо Угорщина, Франція і Англія відмовилися його прийняти. Таким чином він був засуджений вироком долі на досмертну тюрму, що є при Іміґраційному Уряді на острові Елліс.

Українець — член Шкільної Ради в Честері

Честер, Па. — Щоденник „Честер Таймс" повідомляє, що Вільяма Дж. Пастушека іменовано членом Шкільної Ради в Честері на час до 1959 року. Вільям Пастушек має тепер 29 років і веде посередницьке бюро для купна й продажу нерухомостей та забезпечень. Він народився в Честері і закінчив Правничу Школу Пенсилвенійського університету. Одружений з Теодозією Кізюк, і є батьком двоїх дітей. Часопис з признанням пише про діяльність пана Пастушека на терені міста і згадує про його працю в різних установах. „Честер Таймс" зазначає також, що Пастушек був „між першими мешканцями міста, які допомагали переміщеним особам прибути до ЗДА".

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ У КОНҐРЕСОВОМУ РЕКОРДІ

Вашинґон. — Конґресмен Томас Бирк з Огайо вніс до Конґресового рекорду вийнятки з публікації, що її видав Український Конґресовий Комітет англійською мовою „Голгота України", де зібрано різний документарний матеріял про штучний голод, викликаний в Україні Москвою в 1933 році. У своїй короткій промові з цієї нагоди конґресмен Бирк зазначив на вступі, що американці ніколи не будуть всилі зрозуміти жаху совєтського винищування народів, який панує за залізною завісою, у таких країнах, як Литва, Україна, Польща, Мадярщина, Словаччина й інші. Проте американці, мовляв, повинні пізнати факти того народовбивства, щоб те своє знання могти використовувати на терені Об'єднаних Націй і взагалі на кожному кроці, тавруючи „варварський і кримінальний характер російсько-комуністичного правління". Найстрашнішим проявом того народовбивства був, казав конґресмен, безумовно голод в Україні в 1932-33 р.р. Конґресмен покликався на факт, що про той голод зізнавали численні учасники тодішніх подій, теперішні втікачі з Совєтської України, при чому вказав на названу документарну брошуру Українського Конґресового Комітету. Зокрема конґресмен Бирк просив присвятити пильну увагу вступному слову, що його до тієї брошури написав д-р Лука Мишуга, при чому п. Бирк зазначив, що це — головний редактор українського тижневика „Свобода". Повний текст того вступного слова д-ра Л. Мишуги вписаний до Конґресового рекорду з 2 серпня ц.р.

Конґресмен Рімс з Огайо зголосив до Конґресового рекорду з 30 липня ц.р. заяву про переслідування релігії в Совєтському Союзі. Нав'язуючи до повідомлення ТАСС-а про засудження на 25 літ в'язниці римо-католицького єпископа з Літомериць в Чехословаччині, Стефана Трохти, конґресмен Рімс згадав ширше про мучеництво греко - католицького митрополита д-ра Йосифа Сліпого, що його большевики засудили в 1945 році на 8 років важких робіт, а в 1953 році продовжили ту кару на дальших 9 років.

Конґресмен Фіґен з Огайо зголосив до Конґресового рекорду з 28 липня ц.р. свою статтю п.н. „Націоналізм проти Інтернаціоналізму", що появилась була у весняному випускові „Юкреініен Кводерлі". У своїй промові в цій справі, конґресмен Фіґен гостро виступив проти т.зв. кенанізму, себто теорій колишнього американського амбасадора до Москви, Кеннана, який в очах американських русофільських кол є „знавцем східньо - европейських справ".

Конґресмен Джан МкКормек з Мессачусетс зголосив в своїй промові з 3 серпня ц.р. до рекорду резолюцію Українського Конґресового Комітету з 11 жовтня м.р. про релігійні переслідування в СССР, з конкретним наведенням прикладів трагічної долі українського митрополита Й. Сліпого й польського кардинала Стефана Вишинського. Конґресмен МекКормек наводить при цьому листа, що він його дістав був — у цій справі від екзекутивного директора УКК здв. Степана Яреми, а також відповідь від Державного Департаменту, за підписом Трастона Мортона, заступника секретаря, куди названий конґресмен післав був ті матеріяли. Державний Департамент стверджує у тому своєму листі до конґресмена МекКормика, що вправді Державний Департамент є глибоко схвильований фактами релігійного переслідування поза залізною завісою, але можливості дій в цій справі збоку ЗДА є сильно обмежені, бо уряд СССР стоїть на становищі, що це його „внутрішня справа". ЗДА, мовляв, уважають, що тільки сильний натиск світової опінії може принести у цій жалюгідній справі деяку поправу і тому ЗДА будуть старатися висунути знову цю справу на терені Об'єднаних Націй, де американське представництво розпоряджає всіми потрібними матеріялами..

Врешті конґресмен Ч. Керстен із Висконсіну в промові з 29 липня ц.р. звернув увагу на „Дні мира", святковані в ЗДА, зокрема на День мира, що відбувся в Берліні, Н. Г., 17 липня ц.р. У часописному повідомленні про те місцеве свято згадується про жертви комуністичного тоталітаризму, між ними й про Україну.

За Йоном стежили американські аґенти

Берлін. — На пресовій конференції, яка відбулася в середу 11 ц. м. у комуністичній частині Берліну і про яку ми вже повідомляли — недавній керівник західньо - німецької служби безпеки д-р Отто Йон, відповідаючи на запити журналістів признався, що в останньому часі він перебував під тайним доглядом американської поліції. Він, мовлявся, дізнався про це від члена американської контррозвідки, американця німецького походження Вольфґанґа Гефера. На другий день після того, як Йон про це довідався, він утік до Східнього Берліну з своїм прокомуністичним приятелем, д-ром Вольґемутом, який теж до Західнього Берліну не вернувся. Вольфґанґ Гефер, який зрадив Йонові, що за ним стежать американські аґенти, застрелився через три дні після втечі Йона. Ревеляції Йона про нібито якісь тайні документи до пакту про ремілітаризацію Німеччини і про зріст нацистських впливів — зробили таке величезне враження в західньо - німецьких політичних колах, що соціял - демократи, діставши частинну піддержку інших партій, зажадала скликання надзвичайної сесії західньо - німецького парляменту. Канцлер Аденауер перервав знову свої ферії.

Кипр псує англо-грецькі взаємини

Нікозія, Кипр. — 85 міських посадників і маґістратських радників із острова Кипр вирішили одноголосно відкинути проєктовану англійцями нову „конституцію" для Кипру, згідно з якою кожному, хто публічно висловиться або виступить в пресі за приєднання Кипру до Греції загрожує кара 5 років в'язниці. Кипр, як відомо є англійською колонією, але 400,000 його мешканців, за вийнятком нечисленної турецької меншини, греки. Збори керівників міської самоуправи на Кипрі відбулися напередодні проголошеного генерального страйку, що його проклямували одностайно місцеві професійні організації. Духовий вождь кипрських греків, православний архиєпископ Макарій, поблагословив цей страйк і закликав у своїй проповіді до солідарности в русі спротиву згаданим англійським репресійним заходам. Усі посадники й маґістратські радники ухвалили зректися своїх становищ, якщо англійці притягнуть до відповідальности архиєпископа Макарія і таким чином порушать зобов'язуючу досі на Кипрі свободу слова. Цей несподіваний конфлікт псує традиційну англо-грецьку приязнь і вносить дисонанс у НАТО, до якого належать обидві держави — пише у своїх коментарях американська преса.

● **Комуно - польський уряд** дав відзначення всім членам залоги корабля „Ярослав Домбровскі" за їх „достойну поставу" під час перешукування корабля англійською поліцією, що забрала була втікача Клімовіча. Члени залоги, греки-комуністи, перешкоджали поліції і намагалися бити поліціянтів.

ФРАНЦІЯ СТАВИТЬ НОВІ ПЕРЕДУМОВИ ДОГОВОРУ ПРО ОБОРОННУ СПІЛЬНОТУ

ПРЕМ'ЄР МЕНДЕС-ФРАНС ПРОПОНУЄ 11 ЗМІН У ТЕКСТІ ДОГОВОРУ ТА УЗАЛЕЖНЮЄ ЙОГО ВІД РОЗМОВ З СОВЄТАМИ

Париж. — Французький прем'єр Мендес - Франс розпочав кампанію, яка має вияснити будучність західнього оборонного пакту, що передбачає м. ін. включення нової німецької армії до спільних европейських збройних сил .Водночас він пов'язав справу ратифікації того пакту Францією із ще одною спробою вияснити, чи СССР готов погодитись на такі умови обєднання Німеччини, які зробили б ремілітаризацію Німеччини. Відбулись два довгі засідання французької ради міністрів, присвячені виключно пактові Оборонної Спільноти. Мендес-Франс пропонує конкретно такі зміни: 1. час тривання пакту Оборонної Спільноти має бути той сам, що Північно - Атлянтійського Пакту, себто не на 50 років, як передбачає текст ,а на неозначений час, з тим, що кожний член має право виступити після 20 років, отже в 1969 році, 2. має бути поширена точка щодо конечности одностайного становища ради репрезентантів шести сиґнатарів пакту (Франції, Італії, Західньої Німеччини, Голляндії, Бельгії, Люксембурґу), отже й поширене право „вета" кожної з тих держав, 3. має бути унормована справа стаціонування військ в різних державах, так, щоб німецькі війська не могли бути стаціоновані у Франції, — і ще інші подібні зміни. Мендес - Франс стоїть на становищі, що ті зміни не були б уведені в теперішній текст пакту, що його вже ратифікували 4 держави, а лише схоплені в окремий додаток, який не потребував би переходити через ратифікаційну парляментарну процедуру. Якщо ті зміни дістануть згоду французької ради міністрів, отже також противників того пакту, тоді він негайно подасть їх до відома іншим 5 вищезгаданим державам, а також ЗДА й Англії. В найближчий четвер відбудеться у Брюсселі конференція названих шести держав: хоча 4 держави, які вже ратифікували пакт ,не хочуть ніяких змін у ньому, які вимагали б нової ратифікації, проте Мендес - Франс сподівається переконати їх: Франція, мовляв, ратифікує теперішній текст пакту Оборонної Спільноти, ухвалюючи також згадані додаткові зміни ,а всі інші держави прийняли б ті самі зміни окремим законом, або постановою своїх рад міністрів. Найважніша пропонована Мендесом - Франсом зміна — це продовження перехідного періоду, поки увійшов би в життя, а то — для переведення ремілітаризації Німеччини, щоб ота ремілітаризація не прийшла надто скоро.

Однак найважнішою пропозицією Мендеса-Франса у цій справі є перевести ще одну міжнародну конференцію з Совєтським Союзом у справі об'єднання Німеччини. Така конференція мала б відбутися в часі поміж ратифікацією пакту Оборонної Спільноти французьким парляментом — що сталось би під кінець цього місяця — і жовтнем цього року, коли зійдеться французький сенат, який мав би теж той пакт ратифікувати. Мендес-Франс гадає, що поставлена перед доконаний факт, що французький парлямент вже ратифікував той небезпечний для Москви пакт, Москва піде на поважні уступки в справі об'єднання Німеччини, щоб не допустити до ратифікування того пакту також французьким сенатом. Тому Мендес-Франс запросив до себе американського й англійського амбасадорів у Парижі і предложив їм свій проєкт відповіді на останню ноту Москви у справі конференції 4 великодержав у справі Німеччини. Відповідь, запроєктована Францією, є буцім то в такому дусі, що залишає відкритими двері, щоб Москва могла виказати, що вона згідна відступити від своїх попередніх передумов щодо об'єднання Німеччини, які була запропонувала на невдатній Берлінській конференції.

Завдання англійських парляментаристів у Москві

Москва. — „Думаю, що найкращий вислід нашого перебування у Москві і наших тамошніх розмов — це покращання у взаємному розумінні ролі й завдань відповідальних партій в Англії і Совєтському Союзі", — заявив секретар Партії Праці, Морґан Філіпс, один із англійських парляментаристів, що побували в Москві по дорозі до комуністичного Китаю. Тим часом кореспондент американського пресового концерну Говарда-Крипса твердить, що основною ціллю розмов, що їх вели „прогулянковці" з Маленковим та іншими совєтськими достойниками, було приготовити в імені Черчила зустріч „великої чвірки": цієї концепції Черчил не вирікся, а що сам не міг поїхати до Москви з уваги на становище ЗДА, то вислав туди свого колишнього заступника з коаліційного кабінету з останній війні й особистого приятеля Клемента Етлі. Цей останній складе Черчилеві особисто звідомлення про всі переговори, ведені лейбуристами у Москві.

В СВІТІ

● **„Комсомольська Правда"** „відкрила" Америку: російська молодь непристойно лається! Орган комсомолу раптом б'є з цього приводу на сполох, наводячи довгого листа свого кореспондента з промислового центру на Уралі Свердловська: тамошні комсомольці, мовляв, вживають у трамваях і в публічних місцях раз-у-раз брутальних і сороміцьких висловів, не зважаючи на присутність жінок. Комуністичний часопис закликає до боротьби проти „засмічування прекрасної російської мови" нецензурними виразами.

● **Джін Томпсон,** 25-літній американець із Тексасу, летун-ветеран корейської війни, винайняв за $10 літак в летунському клюбі в Лондоні і перелетів попід сімома мостами на Темзі, маючи лише 30 стіп між поверхнею ріки та сподом мосту. Його дівчина-англійка узалежнила свою згоду на одруження з ним від виконання такого спортового подвигу.

● **400 старшин грецької армії** рішили послати англійському прем'єрові Черчилові пробірки з своєю кров'ю на знак протесту проти заборони грекам із Кипру не тільки об'єднатись з Грецією, але навіть публічно говорити чи писати про можливість такого об'єднання.

● **Чотири студенти з Російського Інституту Колумбійського університету в Ню Йорку** приїхали до Москви, як туристи. Вони хочуть провести тиждень у Москві, а потім, якщо дістануть дозвіл, поїхати вглиб Совєтського Союзу. Всі вони підкреслюють, що самі собі фінансують всю подорож, обраховану на місяць.

● **З восьми французьких альпіністів,** які пропали під час вимаршу на гору Мон Блян останньої суботи, тіла п'ятьох знайдено замерзлими під лявіною, двох віднайдено ще живими і врятовано, а за одним ще пошукують.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТВЕРЕЗИЙ ГОЛОС

На тлі Берлінської, Женевської та інших конференцій, що намагаються зустрічати терористичні вимоги Кремля „на половині дороги", хоч ту половину вже давно перейдено на комуністичний бік, на тлі поїздок англійських парляментаристів через Москву до червоного Китаю та на тлі помітного зневірення публіки в ефективності західньої політики, — в Америці лунають щораз нові й щораз більш тверезі голоси перестороги проти злудних надій на можливість „співіснування" Заходу і рабовласницького комуністичного світу. До цих тверезих голосів прилучився в останньому й голос видатного американського військовика, заслуженого команданта під час другої світової війни та головного командувача альянтських військ у Кореї, ген. Марка Кларка ,тепер у відставці.

Ген. Кларк зізнавав перед очолюваною сенатором Вільямом Е. Дженнером сенатською підкомісією внутрішньої безпеки і його твердження зводились до таких двох головних пропозицій: 1. зірвати дипломатичні взаємини з Москвою та її сателітами і 2. викинути комуністичних представників з Об'єднаних Націй і перетворити цю організацію в Об'єднані Нації проти Москви і комунізму.

Ген. Кларк говорив на підставі свого досвіду і доказував, що політики у Вашинґтоні та в інших західніх столицях ведуть світ прямісінько під большевицький серп і молот. Він твердив, що коли б йому політики дали були дозвіл перейти ріку Ялу під час війни в Кореї, то сьогодні Корея не була б поділена, не було б війни і ганебного перемир'я в Індо Китаї і не було б комуністичної загрози в Азії. Він переконаний, що це не викликало б третьої світової війни, бо Москва має такі успіхи в „малих війнах" та в „холодній війні", що не наважилася б на генеральну війну в такому часі і в такому місці, які вона сама не визначила. Серед таких обставин ген. Кларк уважає безглуздям тримати комуністів в Об'єднаних Націях і давати їм можливість, з одного боку, виголошувати свої пропаґандивні промови, а з другого — підміновувати вільні країни своїми шпигунами та п'ятими колонами.

Голос ген. Кларка без сумніву тверезий і цього факту не зміняє становище президента Айзенгавера, який з тим не погоджується. Генерал Кларк не намовляє і не закликає Америку до аґресивної чи превенційної війни, але пропонує рішучі заходи, які мають на меті війну відвернути, або її виграти, якщо б на неї Москва таки поважилась. Цей голос теж не одинокий. Подібні думки можна було почути вже й раніше з різних авторитетних джерел. Концепцію зірвання дипломатичних взаємин з Москвою сильно обстоював м. ін. конґресмен Чарлз Керстен у своїй промові під час останньої конвенції Українського Народного Союзу в Вашинґтоні. Рішучим противником членства комуністичних країн в Об'єднаних Націях є також сенатор Новленд, лідер республіканської більшости в Сенаті, який недавно пропонував у Конґресі окрему резолюцію про виступлення з ОН З'єдинених Держав на випадок, якби до ОН прийнятий був червоний Китай. За такими й подібними рішучими заходами проти Москви і керованого нею комуністичного світу є й велика частина американської публічної опінії, що можна кожного дня ствердити в численних публічних виступах. В додатку, в тверезому голосі ген. Кларка немає жадного більшого риску, ніж той, який існує. Навпаки, рішучі заходи Америки проти аґресивної політики Москви та постійної воєнної загрози з її боку тільки зменшили б той риск, зокрема риск несподіваного комуністичного нападу ,проти якого недавно перестерігав генерал Ліндберґ.

Такої опінії ,включно з опінією цілих конґресових груп і таких відповідальних представників ,як ген. Кларк, не може легковажити і державний департамент, який веде закордонну політику. Правда, про рішучі заходи легше говорити, ніж їх переводити, але впродовж навіть найновішої історії було вже багато лекцій на доказ того, що в політиці з Москвою має практичну вартість тільки рішучість. За кожне вагання і кожну поступку комуністам платить Америка і з нею весь вільний світ новими втратами, і не тільки моральними.

Недалекі вже цьогорічні вибори дають добру нагоду народові країни сказати своє слово в цій справі. Вибір чи перевибір таких репрезентантів, як Керстен з Висконсину, Фіґен з Огайо та інші, які словом та ділом поборюють комунізм вдома й закордоном і мають ясну думку про величину комуністичної загрози, дасть країні потрібних у теперішньому часі лідерів та буде виразною рекомендацією щодо дальшої політики екзекутивної ділянки крайового уряду.

Свіжі транспорти залізної руди

Упродовж тижня наспіли вістки про два важливі транспорти залізної руди до З'єдинених Держав: один з Квебеку до Филаделфії, другий з Венесуелі до Мобілу, в Алабамі. Обидві вістки викликали небуденну радість як у промислових, так і в політичних колах. Кореспонденти, що передали вістки до своїх часописів, підносять ці осяги до значення воєнної перемоги, пригадуючи при тому значення заліза як стратегічного матеріялу.

Це зрозуміле для людей, які слідкували за вичерпуванням природних американських багатств під час обидвох світових воєн, особливо під час другої світової війни. Головні резерви американської залізної руди, що знаходяться у відомих рудням Мобабі, в околиці Великих Озер, на кордоні Канади, ще до початку 1940-их років вважалися невичерпними. Коли ж прийшла друга світова війна, великі американські сталеві підприємства прийшли до висновку, що так воно не є. Друга війна, з її розвитком нових воєнних винаходів, головно в галузі авіяції ,наклала на продуцентів залізної руди непередбачені вимоги. Експерти заявляють, що третя світова війна, якщо б вона вибухла, позначиться вже на початках недостачею сталевої руди.

Тому воєнні знавці звернули увагу на експлюатацію закордонних залізних рудень, щоб зберегти, як резерву, внутрішні американські рудні на критичні воєнні часи. Одні з них, що знаходяться у великих канадійських джунґлях в провінції Квебеку, на півострові Лабрадор, були відомі світові. Щоб їх експлюатувати, передові американські сталеві компанії створили спілку, і дібравши 19 забезпеченевих стейтових і канадійських компаній, склали 250,000,000 дол. основного капіталу. Спілку назвали „Залізна Руда" (Айрон Ор Ко.), яка почала чотири роки тому працю від побудови залізниці, довжиною 357 миль через гори, озера й трясовини, кладучи рейки нераз при температурі 50 ступнів нижче зера. На дослідження цих мінеральних багатств витрачено 10,000,000 долярів і стверджено, що в околиці Ноб Лейк, на половині дороги між Гудсонською затокою („Гудсон Бей") і Атлантійським океаном, знаходиться 417,000,000 тонн залізної, 60-відсоткової руди. Від 1956 року можна сподіватися транспортів руди по 10,000,000 тонн річно.

Руду привозять залізницею до пристані Сім Островів (Севен Айлендс) над лиманом ріки св. Лаврентія. Тут перевантажують її на кораблі й вивозять у світ. Коли буде готовий запроєктований канал на ріці св. Лаврентія, тоді руда попливе до Шікаґа, Дітройту й інших міст над Великими Озерами. Покищо перші транспорти йдуть до Филаделфії й Балтімору, випливаючи на Атлантійський океан з затоки св. Лаврентія, поміж Новою Шотляндією і Нюфавндлендом.

Перший транспорт руди, вагою 20,000 тонн прибув 5 серпня ц. р. вантажним кораблем „Гаваян" до филаделфійського доку при Гриніч Пойнт, збудованого Пенсилванійською залізницею за 10,000,000 дол. Зустрічати його вийшло до тисячі достойників: федеральних, стейтових, міських і компанійних урядовців з стейтів і Канади. Після вступної церемонії гості поїхали по ріці Делевар прогульковим кораблем, на якому відбувся святочний обід. З нагоди здійснення велетенського проєкту, посадник Филаделфії, Джозеф Ф. Кларк, виявив, що незабаром Филаделфійський порт перевищить нюйоркську пристань своїми транспортами, які вже поточного року дорівняли нюйоркським. Наступного року Филаделфія стане найбільшим товаровим американським портом.

Щойно проголошено прибуття нового транспорту з Квебеку — Лабрадору, як свіжі сталеварні підприємства поспішили з оповісткою, що й вони мають контракти з Айрон Ор Компані для постачання руди аж до Питсбурґа. Досі було відоме, що руда з Лабрадору - Квебеку піде до підприємств Бетлегем Стіл і Юнайтед Стейтс Стіл, які мають свої варстати недалеко Филаделфії.

Другий транспорт руди, що прибув 9 серпня до пристані Мобіл, у стейті Алабама дає нагоду до інших добрих сподівань. Ця руда походить з відомої вже давніше, одначе аж тепер розвиненої, рудні Серро Болівар, у південно-американській республіці Венесуелі ,старанням підприємства Юнайтед Стейтс Стіл, що має свої сталеварні у Бирмінґгемі, у стейті Алабама. Воно стало південним Питсбурґом для тамошнього населення, що шукає заробітків. Три великі вантажні кораблі призначено на перевезення залізної руди. Перший корабель „Орр Чіф", має привезти 60,000 тонн, одначе, з уваги на труднощі в переїзді через Панамський канал, перший його вантаж становить тільки 21,000 тонн.

Коли мова про транспорти залізної руди, то треба пригадати, що від цих транспортів залежить також утримання в постійному русі сталевих варстатів, а це знову таки запевнює працю сотням тисяч робітників. З уваги на безробіття, яке трапляється звичайно в літніх місяцях, треба ствердити, що в залізному й сталевому промислах кількість робітників в місяці червні поточного року становила 608,900 осіб, хоч в травні це число обнизилося до 606,400. Пересічний робітник працював 36 годин на тиждень у червні, а в травні — тільки 34. 9години. Сума заробітньої платні в сталевому промислі у місяці червні виносила 236,406,000 дол., в липні прийшла підвишка, одначе ще не проголошено, яка була загальна виплата робітникам в тому місяці.

КНИЖКА Й ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ

Д. Гуня

ГРУЗІЯ

З сумної нагоди — річниці двох нещасливих домовлень з Москвою, — цього року багато пишеться про спільні історичні й спільні майбутні шляхи двох народів - приятелів — Грузії й України. Ми, грузини, у ці дні посилено вивчаємо історію України і певні, що багато наших приятелів українців, особливо серед студентської молоді, бажає довідатись про Грузію. Для них — цей коротенький начерк про Грузію, з якою колись їхня батьківщина творитиме нерозривний союз (федерацію)вільних народів.

Грузія — священна країна древніх іверійців і колхідців — витворила одну з найдавніших на землі націй. Найдавніші леґенди в'яжуться з Грузією. Ось грецькі моряки (арґонавти) доплили до берегів Грузії, а їхній ватажок Язон одружився з прекрасною Медеєю — донькою володаря Колхіди. Ось переказ про Прометея, прикованого до скелі Кавказу, де його „день і ніч орел карає". Образ, що ним так глибоко захопився Шевченко й що досі живий в Грузії під назвою „Амиранії".

Християнство прийняла Грузія в 337 році, вислухавши благовістя Андрія Первозванного (що здвигнув хреста й на київських горах) та рівноапостольної просвітительниці Ніни. Християнство по'єднувало всіх грузинів в одну державу і, як знак цього об'єднання, у 5 стол. цар Вохтанґ Горгано́лан заснував теперішню столицю — Тбілісі.

Християнство в Грузії вилилось в особливі національні форми (іконопис — одну з грузинських ікон — „Іверську" шановано навіть в далекій Москві), які не може викоренити ні насильна русифікація церкви ,ані безбожницька пропаґанда. Навіть мохаммедани - грузини, що перебувають в розсіянні, шанують знак хреста, і господиня звичайно, коли пече хліб, робить на ньому цей знак.

У 4 стол. в Мцхеті здвигнено величний собор — зразок національного мистецтва й осідок голови Церкви — католикоса. Збудовано численні собори й монастирі, що про них слава розходилась по всьому християнському світі. У середньовіччі грузинські ченці визначалися на Афоні, в Болгарії, Сирії, Палестині тощо. У грузинському монастирі в Болгарії жив Іван Петриціонелі, один з мислителів - ідеологів неоплатонівського руху у філософії. На Афоні, де досі грузинська книгозбірня, існував грузинський університет, в якому в 12 стол. вчився світової слави поет Шота Руставелі. На Афоні ж перебував чернець - вояк Торніке Ериставі, що в 10 стол., на чолі грузинського війська, захистив Візантію.

У 12 стол., за панування мудрої цариці Тамари, засновано в Ікалто духовну академію. Визначні учені й письменники здобувають признання далеко поза границями батьківщини й твори їхні перекладають на чужі мови (книга „Мудрости й брехні" — письменника 18 стол. Сулхана Саба - Орбеліані й ін.).

Розквіт мистецтв і наук був можливий лише при державно - політичній могутності країни, яка особливо розвинулась на переломі 12 й 13 стол., в добу цариці Тамари, коли ,ця могутність знайшла своє віддзеркалення в творчості співця шляхетних борців за відвічні ідеали людства — Руставеллі. Проте, вже в половині 13 стол. Грузія дуже потерпіла від нападу монголів. А в середині 15 стол., коли впала Візантійська імперія, Грузія лишилась серед моря нехристиянських, ворожих їй народів. До Західньої Европи було надто далеко, тож зрозуміло, що її помости звернулися у бік єдиновірної країни на півночі — Москви.

В кінці ,18 стол. в Грузії панує здібний цар Іраклій 2-ий ,який зміцнив країну й прагнув забезпечити її майбутнє від натиску мусульманських сусідів. Отож він відкидає пропозиції Персії й прихиляється до думки про співпрацю з Росією. 1783 року підписано домовленість з Москвою, і Грузія входить в сферу впливів Росії.

Дорого обійшлася Грузії ця російська орієнтація, цей грузинський Переяслав! Росія не дотримала умов навіть в справі оборони, і, коли перські війська, напавши на Грузію, перемогли оборонців, то Москва задоволено приглядалась нещастю свого союзника й нічого не зробила, щоб йому допомогти. Країна була зруйнована, столиця знищена, велика частина населення вимордована й вивезена. Далі росіянам вже було легко доконати знесилену Грузію, і 1801 року самостійність Грузії знищено.

Царську родину Багратіонів насильно переселили в Москву. Проте, царевич Александер подався до Персії, щоб звідси ,вести боротьбу проти окупанта, а цариця Марія відмовилась залишити Тбілісі. Коли російський генерал Лазарєв, що мав її заарештувати, зайшов до її спальні, цариця всадила йому у серце кинджал.

Росіяни припинили існування автокефальної грузинської православної Церкви, заборонили Богослуження в рідній мові й продовжують русифікацію країни в усіх ділянках її життя аж досьогодні.

Проте місцеві патріоти ніколи не припиняли праці для визволення, і, коли в 1917 році прийшла сприятлива пора, Грузинська Національна Рада закликала народ створити відділи добровільців для захисту зброєю своєї свободи. У травні наступного року Тбілісі передає всьому світові вістку про відновлення незалежности Грузії.

Відновилося все життя народу, що його знову благословляє рідна церква на чолі з католикосом Калистратом.

Проте оборонці царської Росії — білі генерали — звернули свої сили проти Грузії. Грузинські патріоти у самопожертвенній боротьбі перемогли напасників і відігнали їх від кордонів молодої держави. Криваво здобута воля тривала лише три роки. Але й за цей короткий час народ зробив дуже багато. Зокрема звернено увагу на піднесення матеріяльного добробуту населення та на поширення серед нього освіти. Завершенням зусиль на освітньому полі стало відкриття грузинського університету, який виховував нових керівників нового життя.

Низка держав, а серед них і Совєтський Союз (1920 р.) визнали незалежність Грузії. Але це був лише черговий підступний засіб Москви приспати чуйність грузинського народу. Червона Москва, точнісінько як і царська, спрямувала свої зусилля на підкорення інших вільних народів. Тож уже 1921 року, без проголошення війни, Совєтський Союз нападає на Грузію. Грузія, по всіх тяжких переживаннях ,не вспіла ще належно зміцнитись, зокрема скріпити свою оборонну силу. Тридцять шість днів кадети, юнкери й народна ґвардія змагалися з непомірно сильнішими й добре озброєними совєтськими частинами.

Недосвідчені вояки доконували непосильних чинів для оборони свіжо здобутої свободи. Але чисельна й технічна перевага ворогів вирішили війну.

Відважні оборонці поклали свої голови, і росіяни знову запанували над знеможеною країною.

Грузинський уряд протестував перед цивілізованим світом, але цей світ до крику про поміч був глухий. Глухий він і досі, хоча в гірських нетрях малої країни не вгасає прямування до волі, і, при сприятливих обставинах, з цих гір знову зможе спалахнути „вогню іскра великого".

Якщо великий світ, який на своїх прапорах виписує гасла про справедливість, не відчуває, що справедливість насамперед у свободі, то цю істину відчувають інші поневолені Москвою народи. В надії на прийдешню спільну боротьбу за спільні ідеали б'ється серце грузинського народу, який вірить ,що прийде таки великий день — день, коли мешканці Тбілісі, Києва, Мєнська й інших столиць поневолених народів почують з радіовисилень найсвятіше слово „воля".

Ярослав Курдидик

Від великої імперії до малої Англії

В одній із своїх промов в англійському парляменті, на початку другої світової війни, Винстон Черчил заявив між іншим, що, коли призначення покликало його очолювати англійську політику в такий грізний і відповідальний час, то хіба, мовляв, для того, щоб доручити йому майже надлюдську місію — зберегти британську імперію. Черчил готов увійти в історію як один із тих державних мужів, що формували обличчя світу в періоді між другою та евентуальною третьою світовими війнами. Але в англійській історії він займе місце політичного провідника, за часів якого велика Британська Імперія зійшла до ролі „малої Англії", і обмежилася майже до матірніх островів... Цей політичний титан, що входить поволі у початок свого сумерку, має здається, ще одну пасію — перед своєю смертю підписати із Совєтським Союзом „вічне перемир'я..."

В короткій біографічній характеристиці один американський журналіст завважує дуже слушно, що старий Винстон Черчил є немовби „уособленням" сучасної Англії, яка, постарівшись, починає відчувати свою неміч і робить речі, які вимагають найменшої напруги й найменшої відповідальности.

Передачею Єгиптові Суезького каналу, цієї головної магістралі до розлотих, колишніх, англійських колоній, якою Англія пишалася майже 80 років, а далі ліквідацією у цій зоні своїх військових залог, силою понад 80 тисяч вояків, Англія ліквідує своє домінантне значення на Близькому Сході. З хвилиною передачі зони Суезького каналу Єгиптові закінчується довга, хоч тиха війна між Англією та Туреччиною за контролю арабського світу.

З того приводу американська дипломатія твердить, що її ставка на Туреччину на Близькому Сході, на цьому важливому майбутньому пляцдармі — була слушна, передбачлива й далекозора. Зріст свідомости й націоналістичних настроїв, особливо за останніх 25 років, висунули домагання цієї держави, щоб Англія забрала свої війська з Єгипту й перестала бути нестерпною „державою в державі".

Очевидно, що із стратегічної точки зору Суезький канал перестав мати ту вагу й значення, які мав аж до того часу, коли розбудоване летунство не скоротило всі шляхи нашої планети так, як це є сьогодні. А далі, арґументація Черчила в англійському парляменті, що, мовляв, у добу атомової зброї важко уявити собі, щоб канал був такою недоторканістю, яку можна було б оборонити, — переконав врешті розсудних англійців у тому, що краще відійти з Єгипту у слушний для того час і мати на майбутнє в арабському світі приятелів, як не потрібно завогнювати політичні пристрасті пробудженого мусульманського світу й довести Близький Схід до такого стану, як це має місце в Індо - Китаї, і пхнути його в обійми комунізму.

З черги ще одна справа — ліквідація англійських залог у Єгипті готова створити на Близькому Сході „мілітарний вакуум", і таким чином може постати нове, досить прикре й поважне вогнище нового політичного напруження. Приявність англійських військ у Єгипті була тим фактором, який рівноважив загострення між новоствореною жидівською державою Ізраїлем, з одного боку, і арабським світом, з другого.

Треба признати, що Англія не виявляла ніколи надмірного ентузіязму до Ізраїлю, але незаперечним фактом є також і те, що англійська військова залога в Єгипті була завжди готова інтервеніювати, коли б прийшло до якогось поважнішого зудару між Ізраїлем та Єгиптом. Це було в інтересі англійської політики вдержувати спокій на Близькому Сході й не доводити та не допускати до непотрібного напруження, чи якихсь більших інцидентів.

З хвилиною, однак, коли англійські війська залишать Єгипет, Ізраїль опиниться віч-на-віч з Єгиптом, з яким він ніколи не жив у добрих сусідських відносинах, а Арабська Ліґа, що міститься в Каїро, не приховує і надалі свого ворожого відношення до молодої жидівської держави.

Чи захочуть ОН інтервеніювати на випадок якогось поважнішого конфлікту між Ізраїлем та його сусідами — та в якій мірі й формі — покаже майбутнє. Дійсність сьогодні є така, що рішення Англії забрати свої війська із зони Суезького каналу, Ізраїль прийняв з почуттям пригноблення.

Вол. Дорошенко

СОЮЗ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

(З нагоди 40-ліття заснування)

(8)

VII. Домівка Союзу

Мій нарис був би неповний, якби я не згадав про домівку Союзу. Бюра президії, редакції видань і адміністрації та експедиції видань містилися в дуже скромному приміщенні на другому поверсі офіцин великого будинку при Йозефштедтер Штрассе 79.

Домівка Союзу була така тісна, що часто-густо не було де поговорити з відвідувачем довірочно і доводилося виходити в коридор і там розмовляти, бо президіяльна канцелярія була переповнена. Звичайно такі розмови в куточку провадив Жук. Всі в Союзі сміялися, що Жук конспірує коло виходка. Це була кара за його чисто селянську скупість, через яку він ні за що не годився винайняти для Союзу просторіше й більш репрезентативне приміщення.

І от у цій тісноті день-у-день кипіла робота зранку до вечора. Відбувалися засідання, наради, авдієнції, складалися меморіяли, писалися статті і брошури. Без перерви стукотіла писальна машинка під пальцями неструджених машиністок Союзу — панни Марти Колтунюківни й панни Софії Колодіївни. Диктували раз-по-раз або Меленевський, а то й Л. Цегельський, Вол. Темницький, чи Вол. Бачинський.

Невтомний і многозаслужений секретар президії, поліґлот Всеволод Козловський, головний перекладач СВУ, писав звичайно сам.

Цілий день з ранку до вечора пересиджував у бюрі проф. М. Возняк, який поза своєю роботою технічного редактора й коректора не бачив світу. Він не допускав жадної помилки у „Вістнику" і навіть телефонічно поправляв переочену в останній коректі помилку. Врешті зіритований директор друкарні домігся припинення таких телефонад.

Треба сказати, що видання Союзу друкувалися головно в відомій віденській друкарні Гольцгавзена, яка славилася акуратністю й чистотою своєї роботи. Тільки деякі видання СВУ друковано в державній друкарні (один випуск „Кобзаря", „Русь - Україна й Московщина" Цегельського, „Як жив український народ" М. Грушевського).

Багато часу присвячував праці в Союзі редактор Микола Троцький, постійно зайнятий в „Ukrainische Nachrichten". Технічними редакторами цього німецького органу СВУ був спочатку проф. Володислав Біберович, син відомого актора, (тепер перебуває в Канаді), а опісля покійний уже проф. Омелян Бачинський. Обидва вони дуже добре знали німецьку мову й відповідали за її чистоту в Nachrichten.

На чолі адміністрації стояв інженер Петро Дятлів, прозваний „Кніжечка". Це був колишній партійний товариш членів президії СВУ, але він, твердо тримаючися своїх партійних переконань, не хотів стати членом „буржуазного" Союзу, але працював у Союзі чесно й віддано, як директор адміністрації. Він заспокоював своє партійне сумління, що працює в Союзі, як звичайний технічний робітник і не відповідає за напрям і зміст роботи СВУ.

Був Дятлів стопроцентовим соціял - демократом большевицького ухилу і коли почалася на Україні боротьба з червоними московськими аґресорами, він цілою душею був на стороні большевиків. Він одверто говорив мені, що коли б піймав мене на Україні ,то власноручно застрелив би. І говорив це зовсім спокійно, без жадного хвилювання. Очевидно, якби я попав на Україні в його руки, то пощади не було б. Але, повторюю, був він людиною незвичайно роботящою, чесною й доброю, а заразом страшним фанатиком. В 1919-1920 рр. він провадив у Відні комуністичне видавництво, опісля вернувся на Україну, де згодом опинився, як „націоналіст" і „ворог народу" на засланні. Він був по своєму український патріот, а Москва нищить кожного патріота, хоч би й яку червону уніформу не вбрав би він на себе.

Під управою Дятлова працювало в адміністрації й експедиції кількоро, часом девять, чи десять службовців і службовичок.

Один із них, Петро Трильовський ,син січового батька д-ра Кирила Трильовського, живе тепер в Едмонтоні, в Канаді.

VIII. Післяслово

Ось у короткому нарисі та величезна політична й культурна робота, яку виконав СВУ під час першої світової війни.

З вибухом революції на Україні й утворенням у Києві леґальної української державної влади Союз склав узятий на себе тяжкий обовязок бути речником національно - політичних змагань українського народу до державної самостійности та репрезентувати ці змагання перед чужими народами й урядами.

З того часу він не займався вже чинною українською політикою, обмежуючися виключно несенням культурної помочі полоненим, виселенцям та людності окупованих центральними державами українських земель.

1-го липня 1918 року Союз і формально розв'язався.

„Союз Визволення України" поклав для Батьківщини такі великі заслуги ,що уряд майбутньої Вільної Української Держави — треба надіятись — увінчить ці заслуги вмуруванням пропам'ятної таблиці в стіну його колишньої домівки.

(Кінець)

„ВІЛЬНИЙ СІЯМ" — НОВА КОМУНІСТИЧНА ЗАТІЯ

Об'єднані Нації. — Створений і піддержуваний комуно-китайським урядом диверсійний рух під назвою „Вільний Сіям" переніс свою головну кватиру з комуністичного Китаю до північної Бурми — повідомив князь Вайтаякон, делеґат Сіяму в Об'єднаних Націях. Ця подія — заявив він — не заскочила його і не здивувала, бо сіямський уряд був переконаний, що китайські комуністи підготовляють диверсію проти Сіяму. Вони використовують для цієї цілі колишнього сіямського прем'єра Пріді Фаномйонґа, який свого часу називав себе „селянським соціялістом", здобув собі популярність у боротьбі проти японських окупантів, а в 1946 році втік до Китаю. У Сіямі на 17 мільйонів мешканців є коло 3-х мільйонів китайців — решта сіямці, зате в південних провінціях комуністичного Китаю живуть коло 4 мільйони сіямців, з яких комуно-китайський режим рекрутує диверсантів проти сіямської держави.

ПОЛЬСЬКА КРИЗА ТРИВАЄ ДАЛІ

Криза серед польської еміграції, яка прийняла гострий характер тоді, коли екзильний президент Авґуст Залеський відмовився передати своє становище генералові К. Сосновському, всупереч своїй попередній заяві, й залишився далі президентувати проти волі величезної більшости польського громадянства на еміґрації, — ця криза продовжується. До довгої черги протестів різних організацій, які на сторінках польської преси в Европі й Америці осуджували поведінку А. Залеського, як протиконституційну, узурпаторську й руїнницьку, долучили свій голос і польські комбатанти, сильна й впливова організація колишніх військовиків, головно з останньої війни. Оте „Стоважишенє Польських Комбатантів", С-ПК на річних зборах своєї головної управи в Лондоні, у своїй резолюції стверджує, що наслідком кризи, викликаної згаданою відмовою А. Залеського, „грозить заломання польських дій на міжнародному терені і знеохочення еміґрантських мас". СПК перестерігає що „продовжування кризи може грозити зруйнуванням плодів польського збройного зусилля в другій світовій війні". Вправді, польські комбатанти застерігаються, що розв'язка цієї кризи належить до політичного світу, проте, підкреслюють, що делеґати їх організації входять до тимчасової Ради Національної Єдности створеної у висліді консолідаційної акції ген. Сосновського, а голова головної управи організації комбатантів увійшов до організаційної комісії названої Ради. Тому, мовляв, польські комбатанти і морально і формально зацікавлені в санації відносин. Мабуть для заманіфестування своєї надпартійности, з уваги на присутність між польськими комбатантами людей різних партійних переконань, резолюція Головної Ради СПК з признанням висловлюється про старого польського соціял-демократа (ППС) Томаша Арцішевського, якого називає „символом боротьби за незалежність" і про генерала Андерса, хвалючи його, „за його постійне і рішуче змагання до реалізації національного єднання". Очевидно СПК висловлюється рішуче за генералом Сосновським.

Проте, з голосів польської преси видко, що вся закулісова гра на верхівці польської еміґрації ведеться тепер за спосіб, як би през. А. Залеський призначив своїм наступником вже не ген. Сосновського, тільки саме ген. Андерса. Цей має амбіцію стати президентом, але незручно йому перейняти той пост в атмосфері повені заяв у користь Сосновського. Знову ж Залеський хоче „зберегти лице" і тому не хоче „піддатися теророві" та зректися влади такі в користь Сосновського. В дискусії над можливостями формального виходу з тієї кризи забрав голос також колишній голова польського Найвищого Суду у Варшаві Гелчинський як колишній співавтор конституції. Він заявився також проти теперішнього польського екзильного прем'єра Цата - Мацкевіча та станув на становищі, що час урядування екзильного президента автоматично після 7. років вигас і тому тепер урядування повинен перейняти живучий у Лондоні, колишній маршал сенату полк. Мсдзінський та призначити нового президента, не турбуючись думкою Залеського.

Коли це досі не сталося, то мабуть тому, що польські еміґрантські кола бояться вже повного хаосу і дискредитації перед чужинецькими чинниками, що можуть появитись на еміґрації два президенти, з яких обидва будуть признавати себе леґальними. В такій ситуації нема теж кандидатів на таке „почесне" становище. Цікаве в цілій цій справі те, що тут річ іде не про принципи й якісь політичні розбіжності, а про чисто персональні амбіції і суперечки, — прикметна риса для кожної еміґрації.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДЖАНСОН СИТІ, Н. Й.

Посвячення „Меморіяльного Осередку".

В травні ц. р. Українська Православна Парафія Св. Івана Хрестителя в Джансон Ситі, Н. Й., торжественно посвятила новозбудований „Меморіяльний Осередок". Цей великий і модерний будинок збудовано в честь 135 молодих наших хлопців і дівчат, що служили в Американській Армії та з Божою охороною всі щасливо вернулись додому.

Архиєпископську Службу Божу з цієї нагоди відправив ВПреосв. Митрополит Іоан в сослуженні мітрата Михайла Запаринюка, прот. Андрія Бека і місцевого пароха о. Ф. Лаврика. По Службі Божій відправлена була Панахида за душі героїв Американської Армії та за померлих членів парафії.

По Службі Божій присутні перейшли до новозбудованого „Меморіяльного Осередку", в якому відбувся чин посвячення наріжного каменя та пам'ятної почесної бронзової таблиці.

Після посвячення відбувся бенкет, під час якого промовляли визначні українські та американські гості, а о 5 год. пополудні концерт місцевого хору і виступ танцюристів.

В цю урочисту для Джансон Ситі неділю Господь обдарував гарною погодою. Понад 2,500 місцевих і позамісцевих гостей звеличали своєю присутністю це велике торжество парафії.

Учасник.



З торжества посвячення „Меморіяльного Осередку" в Джансон Ситі, Н. Й.

Дітройт, Міш.

Відділ ОбВУА.

У Дітройті є так багато різного роду організацій, які влаштуванням малих чи більших імпрез активізують не тільки своїх членів, але також і ціле громадянство. Однак поза імпрезами, які часом мають великий успіх і приносять певні користі, роблять пропаґанду нашому імені, є ще інша праця, яка не дає хвилевого розголосу, але є корисна і потрібна і хтось її мусить робити.

Відділ Об'єднання б. Вояків Українців не старався в останньому часі влаштувати більші імпрези, а звернув всю свою увагу на допомогову ділянку. В Европі, а навіть тут, в Америці, є багато наших побратимів армій і часів, інвалідів, мів, б. вояків різних українсь- хворих і старців, які ждуть на нашу допомогу і нашим обов'язком є ту допомогу дати їм. При Відділі ОбВУА засновано в 1953 р. „Інвалідський Фонд", до якого велика частина наших членів вплачують свої пожертви. Однак поважна кількість членів стоїть поза тою акцією і вже найвищий час всім до неї приступити. З „Інв. Фонду" уділили ми в короткому часі потребуючим в Европі індивідуально чи через інвалідські організації допомоги на понад $350. У всіх випадках співпрацювали ми з ЗУАДК.

Головна Управа ОбВУА створила Комісію „Дар Українському Воєнному Інвалідові", прислала Відділові жетони, на які зібрано понад $260. Більшість членів виконала свій обов'язок, але є такі, які стало працюють і матеріяльно мають-ся добре, але які не дали ані цента. Зібрали або жертвували: Іван Білоус $15; по $10: Карапець, П. Котовський, А. Лисий, М. Лисий, В. Несторович, В. Решетилович, Р. Юшкевич, Р. Будзяк, Д. Несторович; д-р В. Лисий $7.50; Д. Жупінас $7; В. Маріяш $6.50; по $5: І. Семеґен, Р. Федик, І. Мартинюк, С. Левкут, І. Петращук, В. Сабатюк, Я. Німчановський, д-р П. Віланюк, І. Богач, П. Гайда, Г. Гольман, М. Поакимович, М. Кардашенко, Р. Крохмалюк; Е. Яворівський $4; А. Наконечний $3.50; по $3: В. Бі[illegible]нський, Е. Драґінда, І. Смерека; по $2: ген. М. Крат, Ф. Липецький, І. Мурга; по $1: З. Гоїв, А. Камінський, П. Черкаський і А. Когут $7.

Відділ мав в зимі щомісячні сходини, на яких полагоджувано різні справи, а на одних сходинах А. Наконечний прочитав свої спомини про: „Бій Чортківського куреня під Чинками дня 31 грудня 1918".

Цього року зроблено першу спробу співпраці між українськими комбатантськими організаціями в Дітройті. Відділ ОбВУА, Союз Українських Інвалідів, Станиця Ід. УНА і Братство б. в. УПА влаштували дня 31 січня ц. р. спільну Просфору. Заля Укр.-Американського Осередку при вул. Карпентер була виповнена гостями, між якими було багато визначних і провідних осіб з Дітройту і околиці. Просфору поблагословив о. О. Трешневський в асисті о. Княгинецького. Вечір був переплітаний привітами і воєнними споминами. Споминами поділились пп. А. Наконечний, д-р В. Прокопович і Левський. Інж. М. Хроновят виголосив реферат п. з.: „Співжиття українських комбатантів", в якому апелював до єдности і злиття всіх комбатантських товариств в одну сильну організацію. На будуче, для науки, треба б сказати, що наші шановні гості надсподівано гарно дописали, але господарі мали недотягнення, як пр. переладовання словної програми, деякі хиби в організації вечора й інші дрібні переочення. Цілий вечір був посвячений пам'яті героїв, упавших за волю України. Головне слово виголосив ген. М. Крат, який в дуже гарній і змістовно опрацьованій промові, з теплом і серцем згадав в хронологічному порядкові всі змагання України, її армій і її найкращих синів, упавших за волю. Промова була без найменшої політичної закраски і зробила на гостях велике враження, і на нашу скромну думку, та промова і один ядерний воєнний спомин вистачали на цілий вечір.

Дня 27 лютого ц. р. ті самі комбатантські організації влаштували в тій самій залі забаву з танцями, яка в гарному настрою перейшла з великим успіхом.

На марґінесі тих спільних імпрез треба сказати, що вони принесли для нас великий моральний, а по части і матеріяльний успіх. Ми бачили наглядно, як громадянство в дуже прихильній формі зареаґувало тепло на спроби нашого об'єднання і наші спроби повинні йти дальше в тому напрямку аж до повного об'єднання.

На одних зі сходин Відділу ОбВУА засновано Комітет, який має зайнятись влаштуванням 40-го ювілею Українських Січових Стрільців. Йде підготова до великого військового свята, яке має відбутись в листопаді цього року.

Іб.

СВЯТО БРОДІВ В ТАБОРІ В ІСТ ЧЕТГЕМ

Лісною стежкою посувалась обережно група молодих юнаків в зелених одностроях. Дійшовши на край лісу, вони намить зупинилися, справдили щераз напрям маршу за компасом і швидко перебігли поляну та зникли за деревами. Це стежа юних пластунів в таборі в Іст Четгем ішла в розвідку проти „ворога" — так як 10 років тому вояки 1. Українськної Дивізії йшли проти найважчого ворога і в кривавих боях здержували наступ большевицьких орд.

Цим тереновим маршем-грою розпочалося свято Бродів на пластовій оселі в Іст Четгем в дні 7 серпня 1954 р.

А коли сонце закінчило свою щоденну мандрівку і сутінь вечора огорнула гамірний табор, — тоді в новацькому таборі запалав вогник і сотки сердець наймолодших пластунів-новаків і новачок, що сиділи кругом нього, вслухувалися до слів їхнього команданта пл. сен. О. Грималюка і гостей-дивізійників: п. В. Хоми, старшини 1 УД й УПА та О. Слупчинського про незабутні картини визвольного змагу України з ще так недавніх років. Дзвінкі дитячі голоси відбивалися гомінкою луною від вершків дерев і линули піснею в темносиню даль. Пластові й вояцькі пісні чергувалися з словами с п о м и н і в, вільні вправи новачок до слів козацької пісні „Гей, не дивуйтесь" і вірш „Іван Підкова" доповнили програму. Молитвою і піснею „Боже великий" закінчився для них, найменших пластунів, ще один, повний вражень день, в таборі.

І знову запалав вогонь; учасник з-під Бродів полк. Долинський запалив смолоскипи пластунів - юнаків і від них загорілася ватра та освітила стрункі юнацькі лави. Д-р Я. Падох, командант юнацького табору, відкрив цю другу ватру і привітав гостей — кол. вояків 1 УД. Два тижні тому — говорив він — при такій же ватрі пластуни-юнаки, спільно з січовими стрільцями святкували 40-ліття зриву УСС і річницю Відновлення Української Збройної Сили. Нині, вони вперше святкують десяту річницю бою наймолодшої української військової формації, а завтра — завтра може самі підуть продовжувати визвольну боротьбу, як логічні наслідники славних військових традицій УСС — УД — УПА. В своїй присязі, своїх молитвах і піснях пластуни-юнаки кожного дня прирікають свою готовість служити й боротися за волю Батьківщини. І герої Маківки, і тисячі цих молодих вояків, які віддали своє життя під Бродами за цю ідею, і постать кол. пластуна, Головного Команданта УПА Тараса Шухевича - Чупринки — є для них найкращим прикладом служіння Україні.

І другий промовець, кол. воєнний звітодавець 1 УД ред. О. Лисяк, закликав пластунів, щоб пам'ятали завжди, що їх Батьківщиною є Україна і що може вже недалекий той час, коли вони, в одній лаві з кол. вояками підуть в бій на її поклик.

Впала команда „струнко" і на приказ команданта виступили два н а й м о л о д ш і пластуни - юнаки. Мольові звуки трубки сповили сумом тишу вечора і під їх супровід юнаки кинули дубовий вінок на полум'я ватри. Це був їх вислів пошани й поклін тим воїнам, що принесли жертву крови і полягли в обороні рідної землі і яких тисячі залишилися непохованими на полях боїв під Бродами.

Пластовим гимном закінчено ватру. Замовкли слова, опустіла площа, погас вогонь... та в серцях залишився живим спогад про Великі Дні і бажання бути першими вояками на рідній, вільній землі.

Наступного дня, в неділю, були відправлені католицька та православна Служби Божі та Панахида за поляглих борців. Опісля гості - дивізійники відбули перегляд юнацького табору, а полк. Долинський передав гуртковим трьох гуртків, що вийшли переможцями в тереновім змагу, нагороди від Братства кол. Вояків 1 УД у формі пропам'ятного прапорця, книжки О. Лисяка „За стрілецький звичай" і компасу. Рівночасно полк. Долинський декорував ст. пл. — скоба Ю. Ференцевича, учасника боїв під Бродами, відзнакою „Бродів" і він і д-р Падох щиро ґратулювали нововідзначеному, ставляючи його всім друзям-пластунам як взір вояка й пластуна. Трикратнє „слава" з юних грудей пластунів на честь популярного „Цюхи" закінчило свято.

Е. Ш.

ПРОТОКОЛ

з нарад Головного Екзекутивного Комітету У.Н.Союзу, які відбулися дня 30-го липня 1954 р., в головній канцелярії У.Н.Союзу, ч. 81-83 Ґренд Ст., Джерзі Сити, Н. Дж.

На зборах були приявні члени Екзекутиви, а саме: головний предсідник Д. Галичин, заступник головного предсідника М. Пізнак, заступниця головного предсідника Геновефа Жеребняк, головний секретар Г. Герман, і головний касієр Р. Слободян.

Збори відкрив в год. 1:30 пополудні головний предсідник та подав до відома ці справи, які були полагоджені від останніх зборів Екзекутивного Комітету, а опісля предложив справи, що їх треба вирішити на цих зборах. Ці справи були такі:

Купно бондів. Закуплено отсі бонди:

Central Vermont Public Service Corp., 1st Mtge 3¼% Bonds, Series "K" за	$50,479.50
The United Gas Improvement Co., 1st Mtge Bonds 3¼% за	25,430.25
Southwestern Public Service Co., 1st Mtge Bonds, 3.20% за	50,000.00
Jersey Central Power & Light Co., 1st Mtge Bonds, 3¼% за	51,062.50

Дозрілі бонди. Одержано за дозрілі бонди:

Township of Union, N. J., 4½% School Bonds	$15,000.00

Відкликані бонди. Одержано за відкликані бонди:

Michigan Consolidated Gas Co., 3⅞% Sinking Fund Debentures	$3,038.40

Морґеджі. Уділено морґедж:

Ukrainian National Home of New York City	$15,000.00

Організаційні справи.

Головний Екзекутивний Комітет рішив покликати дотеперішнього організатора, п. Олексу Литвиненка, на Організаційного Референта У. Н. Союзу.

Головний Екзекутивний Комітет застановлявся над справою дивіденди на майбутнє і рішив, щоб в порозумінні з актуарієм виготовити новий плян виплати дивіденди з тим, що коли зайде потреба зменшити дивіденду, то таке зменшення повинно б наступити тільки для членів, які є в організації короткий час: одначе зовсім не зменшувати дивіденди для всіх тих членів, які перейшли з старого до нового роду забезпечення в часі переведення реформи.

По дискусії над справами „Союзівки" і над поліпшеннями в редаґуванні „Юкрейніен Вікли" вичерпано програму нарад а головний предсідник закрив збори в год. 5:30.

Г. Герман, гол. секр. У.Н.Союзу.

Повідомлення З.У.А.Д.Комітету

Управа ЗУАДКомітету повідомляє, що адреса для пересилки допомогових пакетів у Німеччину військовою поштою є така:

United Ukrainian American Relief Committee
c/o Voluntary Agencies
A.P.O. 108
c/o Postmaster
New York, N. Y.

Лише на цю адресу можна висилати харчеві, чи теж одежеві пакети для розподілу потребуючим. Якщо у когось є ще давні наліпки, просимо на них виправити адресу в той спосіб, чи краще звернутись по нові наліпки до канцелярії ЗУАДКомітету на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
866 N. 7th Street,
Philadelphia 23, Pa.

При цій нагоді подається до загального відома, що акція допомоги у формі пересилки пакетів із харчами й одежею ведеться і далі та й вона дуже потрібна. В останньому часі Відділ ЗУАДКомітету у Шікаґо вислав 1,600 фунтів одежі в Европу. Теж і Відділ у Филаделфії має знову призбирану велику скількість одежі та й уже в найближчому часі приступає до опакування і пересилки.

Пересилка військовою поштою дає велику знижку коштів пересилки.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

З наших буднів

МИГУНЦІ ІЗ СОЮЗІВКИ

З тихої, смирної „Кулиничівки" я приїхав у гамірну Союзівку саме в той день, коли на устах усіх була одна сензація: Союзівку фільмували з літака!

Розуміється, не з якогось секретного, ворожого літака, з метою атомової атаки! Просто — двом відважним співробітникам „Свободи", пп. Драґанові і Федеву, забаглося „взяти" Союзівку згори, з пташиного льоту.

Ну, газетярям немає чого дивуватися, вони завжди шукають собі якогось „троблю", але чого замішався в це товариство такий порядний, статечний голов'яга, як інж. Рогожа, того я ніяк не збагну!

Перед відлетом у одногодинну, повітряну туру (туристичним „т а р а х к а л о м") прощав інж. Рогожу його вірний друг і неперевершений „віцман", Дзюньо Баранецький:

— Велл, сказав, зітхнувши, завтра, коли встану рано, скажу тільки: „Мав я колись доброго колеґу та й так марно загинув!" Але ти їдь, не журися. Твоя дружина гарна, розумна, дасть собі раду в житті.

Повітряний рейд, що коштував три доляри від особи, закінчився гладко, чисто, без жадних несподіванок, а наші піднебесні соколи вернулися щасливо з обильним живом — першим українським фільмом, накрученим із літака.

Кажуть, того самого дня мав і н т е р е с н у пригоду член управління Союзівки, Славко (Джеррі) Балабан. Приходить до його „офісу" одна пані з жалем та скаргою, що вона обсмалила собі плечі на сонці, а немає в Союзівці когось знайомого, хто помазав би її спечене тіло вазеліною. —

— То що ж я на це пораджу? — питає пан Балабан.

— Як то — що?.. А ви від чого тут стоїте?!

Не знаю, як Славко вийшов із тієї ситуації, але думаю, що він, як колишній учасник Бродів, зареаґував гідно, по-лицарськи. Зрештою, як кажуть американці, „костомер із, олвейз райт!"

На соняшній веранді Гостинниці зустрічаю найстаршого віком гостя в Союзівці, пана Василя Калину. Не дивлячись на 86-ий хрестик, п. Калина ще жвавий, моторний, всім цікавиться і розповідає давні історії, переважно римованою мовою. Тепер, однак трохи засмучений: добігає кінець його побуту, треба покидати цю прекрасну оазу розваги й відпочинку.

Має він ще й другу журбу: написав віршик, спеціяльно присвячений Союзівці, та й боїться, чи „Свобода" схоче його надрукувати. Вірш починався так:

„В Союзівці—добре жити,
Дають їсти, дають пити,
Не кажуть платити. —
Тільки п'ятдесят долярів
Наперед зложити..."

Прощаючи його, на від'їзному, ми щиро бажали нашому сеньйорові відсвяткувати його 90-ліття, а потім і 100-ліття, ніде інде — тільки на Союзівці!

Тиждень пройшов, як із батога тріснув, та й мені самому прийшлося пакувати манатки... Прикра річ — виїздити з вакацій, покидати миле товариство, прощатися з людьми, з природою, яка тут така чарівна. Щоб мене дуже „серце не боліло" за Союзівкою, я покинув її наосвітку, коли ліси і гори стояли в ранньому тумані і все ще спало твердим, вакаційним сном.

Навіть собака „Чемний" за мною не гавкнув...

Ікер.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 15-ти мільйонового майна організації!

ВІСТІ Українського Народного Дому в Ню Йорку, 140-42, 2nd ave N.Y.C.

ДИРЕКЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

п о в і д о м л я є:

Після того, як з днем 30 квітня ц.р. вийшли з будинку кол. Стайвезант Касіно, тепер УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ, 64 жидівські організації, які там приміщувались, переведено ремонт, при чому три більші залі перероблено на додаткових 12 кімнат. Крім них на трьох поверхах лівого крила є ще 7 більших кімнат, не рахуючи 2-ох великих заль УНДому і трьох крамниць.

Від того часу наступні українські установи й організації винаймили для себе в УНДомі на постійно домівки:

1) Комітет Об'єднаних Українських Організацій міста Ню Йорку, Філія УКК, 2) Українське Лікарське Товариство, 3) Українська Театральна Група під керівництвом Й. Гірняка, 4) Український Хор „Думка" в Ню Йорку, 5) Краєва Пластова Старшина, 6) Видавництво Пластового журналу „Молоде Життя", 7) Головна Рада Братства УСС, 8) Станиця УСС в Ню Йорку, 9) Братство „Броди-Лев", 10) Братство б. вояків УПА, 11) Станиця УПА в Ню Йорку, 12) Об'єднання Прихильників Визвольної Боротьби, 13) Український Відділ Т-ва Прихильників АБН, 14) Товариство Українських Бизнесменів, 15) Українська Студентська Громада, 16) Видавництво Червона Калина, 17) Українські Мистці, 18) Українська Танцювальна Група І. Флиса, 19) Товариство Жидачів і 20) Товариство Могильниця. 18 перших названих установ і організацій мають свою постійну домівку, а дві останні — на одноразові що-місячні сходини. З чужонаціональних організацій — дві італійські організації винаймили домівку на свої одноразові що-місячні сходини.

У великій залі на 1 поверсі на 500 осіб і в меншій на партері на 300 осіб заведено холоджене повітря (Air Conditioned) найновішої системи, силою 45 тони, з водяною вежею на даху й вентиляційними проводами.

Переведено основний ремонт пивниці з уладженням окремого складу на пиво та з добудуванням другої роздягальні. Переведено теж ремонт усіх 12 туалетів на 3 поверхах. Всі ремонтні роботи й інсталяцію Air Conditioned перевела фірма М. Л. Шимоняк.

Впродовж найближчих тижнів буде переведене відновлення фронтової стіни УНДому від 2 Евеню, при чому оферта фірми, що переводитиме відмалювання, вже прийнята, а кольори запроєктовані арт.-мал. М. Радишем. Під написом Stuyvesant Casino вставлено на дашку перед головним входом з трьох сторін напис великими металевими літерами UKRAINIAN NATIONAL HOME. Українська таблиця прийде окремо, після відмалювання фронтової стіни.

У двох більших кімнатах містоти по 60 осіб буде приміщуватись Читальня для Уділовців УНДому і Товариський Клюб „Бесіда". В обох тих кімнатах буде літом холоджене повітря. Переведено ремонт одної кімнати, другої переводиться. Відкриття Читальні і Клюбу буде оповіщене окремо.

Закуплено концертовий фортепіян фірми Mason & Hamlin за ласкавою порадою арт.-музик В. Кіпи й І. Приймової.

У будинку УНДому є ще вільні дві залі на 120 осіб кожна. Вони знаменито надаються на мітинґи, доповіді й інші імпрези, а одна з них особливо придатна на товариські сходини. До тих заль є окремий вхід з вулиці і до вжитку віндa. Винайм двох великих заль в УНДомі і згаданих двох малих заль у лівому крилі, на вечорниці, концерти, весілля, бенкети, забави, мітинґи, збори, доповіді ітд., — в адміністратора УНДому, інж. Я. Гузара, особисто від год. 12 в пол. до 9 веч. кожного дня, крім неділі, або телефонічно в тому часі GR 3-5289, а в неділі у заст. адміністратора, адв. І. Флиса, там же, в годинах від 12 в пол. до 9 веч.

Плянується відкрити в недалекому часі в долішній залі ресторан. Подробиці будуть оголошені. Йдуть інформаційні розмови про купно ще одного об'єкту. Рахунковий баланс УНДому за останній рік — додатній, а стан готівки задовільний. Докладний фінансовий звіт буде представлений на найближчих зборах Уділовців.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УДІЛОВЦІВ (шеровців) відбудуться в **НЕДІЛЮ, 24-го ЖОВТНЯ** в год. 1:30 у великій залі УНДому.

Купуйте уділи — Шери — Українського Народного Дому в Ню Йорку; 1 Уділ $25.00. Уділи продається в Канцелярії У. Н. Дому, Ню Йорк, 140-142 2 Евеню. (Огол.)

✝

Співробітники Українського Відділу Голосу Америки в Ню Йорку з великим сумом сповіщають Українське Громадянство про несподівану смерть свого колеґи по праці,

бл. п. д-ра Михайла Бриньовського

Несподівана смерть відібрала життя нашого Товариша напередодні закінчення його 38 р. життя, 11 серпня о год. 12:30 попол.

Похорон відбудеться в суботу, 14 серпня з похоронного заведення Петра Яреми в год. 1:00 пополудні.

Хай земля Йому буде легкою!

Співробітники Українського Відділу „Голосу Америки".

За Залізною Заслоною

ЗА ПОВІДОМЛЕННЯМИ СОВЄТСЬКОЇ ПРЕСИ, РАДІО КИЇВ І ЛЬВІВ

1. 7. совєтська преса і радіо широко заговорили з нагоди 50-річчя з дня **смерти російського письменника Антона Чехова.** Цю річницю відзначають також у всіх закутинах України. Було б добре, якби вже врешті заговорили в СССР про те, чому за понад 35 років існування совєтської влади не міг в УССР вирости якийсь український Чехов, бо всі, хто мав лише деякі завдатки — гинули на засланні.

*

На Київському стадіоні ім. Хрущова відбулися дня 14. 7. футбольні змагання між київською дружиною „Динамо" і збірною дружиною Норвегії. Вислід змагань: 6:2 на користь киян. З нагоди цієї зустрічі київське радіо від 15. 7. надало широку авдицію про хід змагань і про привітальні наради на стадіоні, що відбулися з цього приводу. Гідним уваги є те, що на стадіоні грали гимн УССР і Норвегії, а всесоюзного гимну не було.

*

Два тижні гостювали в Києві китайські спортсмени — легкоатлети і волейболісти. 14. 7. вони від'їхали в Москву. Китайські спортсмени відбули ряд тренувальних зустрічей з українськими спортсменами, оглянули визначні та історичні місця столиці України, побували в театрах, прогулювались по Дніпрі тощо. (Радіо Київ від 15. 7.)

*

„Укрупнений" трест „Борислав--Нафта" дістав похвалу за успішне добування нафти. Київське радіо від 16. 7. подає, що в цьому тресті вже видобувають нафту на рахунок вересня. Як говориться в повідомленні, видобування нафти вповні модернізовано, введено нову техніку, що уможливило видобування нафти з нових, глибших шарів. Це дозволило побільшити продукцію нафти бориславського басейну на 82% в порівнанні з минулим роком.

*

Колектив донецького науково-дослідного вугільного інституту сконструював **автоматичний** агреґат-станцію для відбору і обробки проб вугілля перед відправкою його споживачам. Цей винахід набагато скорочує трудомісткість цілого ряду робіт. (Радіо Київ від 16. 7.).

*

В Миколаєві закінчилися змагання волейболістів міст України за першенство. Між чоловіками перемогли київські волейболісти товариства „Спартак", між жінками — спортсмени харківського „Медика". (Радіо Київ від 16. 7.).

*

В містах і містечках УССР працює 96 музичних шкіл, в яких навчається понад 20 тис. дітей. („Правда" від 9. 7.).

*

В Києві має постати в цьому році 30 нових скверів. В плані озеленення міста має постати новий парк в Голосіївському лісі, де будуть побудовані спортові площі, хідники, а на річках — водні станції. Поширюєтся також новий парк над Дніпром — Дніпровський, що його почали засаджувати три роки тому. Тепер він займає площу 10 га. („Правда" від 14. 7.).

*

В останньому році спортсмени УССР здобули 5 світових, 46 всесоюзних і 300 республіканських рекордів. Профспілки УССР розпоряджають 124 стадіонами, 480 гімнастичними залями і 75 водними станціями. Це вже не так багато, як про це роблять шум совєтські профспілки. Скільки спортових споруд мають інші організації — не подано. („Правда" від 16. 7.)

*

В Одесі китайці відкрили в парку культури і відпочинку ім. Шевченка виставку „Новий Китай". Виставка показує головно пропаґандивний матеріял. В московській „Правді" від 16. 7. вичисляють, що на виставці показано: „...картини, фотодокументи, плякати і інші матеріяли". Вони представляють „...досягнення китайського народу в будівництві нового життя". Одесити дуже цікавляться виставкою, бо за два дні її відвідало понад 2 тис. чоловік.

*

В Криму працює 540 механізованих токів для обмолоту нового врожаю. Газета „Труд" від 7. 7., з якої беремо інформацію, закінчує допис такими словами: „Хліб нового врожаю іде безперервним потоком на пункти заготзерна", т. зн. — до Москви.

*

9. 7. **відбулася** в Москві цікава подія. Цілий ряд совєтських офіцерів — сухопутних, морських і повітряних сил дістали ордени і медалі за „скріплення збройних сил СССР". Найбільш цікаве в режисурі цієї паради є те, що ордени роздано не лише в імені президії ВР СССР, як воно звичайно було і формально, повинно бути, але також в імені Президії Верховної Ради УССР. Ордени вручав голова президії ВР УССР Коротченко, він також виголошував з цієї нагоди промову. („Труд" від 10. 7.).

*

Бюджет Києва піднесено дуже мало. На житлове і комунальне господарство, на впорядкування міста і на соціяльно-культурні будови виділено в цьому році 553 міл. карб., заледве на 22,4 міл. більше, ніж в минулому році. „Ізвєстія" від 2. 7.).

*

В Ворошиловграді відсвятковано 30-річний ювілей хорової капелі паровозобудівельного заводу ім. Жовтня. За цей час капеля дала 3,600 концертів. („Труд" від 11. 7.).

*

Президія ВР УССР ратифікувала 13. 7. Женевську конвенцію про охорону жертв війни, що була підписана 12. 12. 1949 р. Конвенція охоплює такі справи (за газетою „Труд" від 14. 7.): 1) „покращання участи ранених і хворих в діючих арміях"; 2) „покращання участи ранених, хворих і осіб, що потерпіли внаслідок розбиття корабля"; 3) „охорона цивільного населення в часі війни". — Ратифікували, але чи будуть додержувати? Світ знає практику большевицького режиму у відношенні до полонених.

*

14. 7. в заводі тепловозного електроустаткування в Харкові закінчено складання першої секції статора гідроґенератора для Кахівської ГЕС. У зібраному вигляді діяметр кільця статора становитиме 15,5 м. Новий гідроґенератор, потужністю 52 тис. кіловат, важитиме 1,080 т. Разом з фундаментною плитою він досягне висоти п'ятиповерхового будинку. (Радіо Київ від 14.7.).

*

В 80-річчя з дня народження Марка Черемшини (Івана Юрійовича Семенюка), талановитого новеліста на теми села, відкрито в містечку Снятині, Станиславівської области, літературно-меморіяльний музей Марка Черемшини. В с. Кобаках, родинному селі письменника, поставлено йому пам'ятник. Радіо Київ від 14. 7. подає, що твори Черемшини видають тепер масовими накладами і перекладають на „мови народів" СССР і сателітних держав.

ГОСТІ В СОЮЗІВЦІ

(Від 31-го липня до 7-го серпня)

Володимир Кузик (Честер) з родиною, К. Коблянц (Джерзі Сити) з родиною, Василь Вебесінг (Ню Йорк), Орест Пацлавський (Ню Йорк), Татяна Терлецька (Нюарк), Дарія Михайлів (Честер), П. Ненадкевич (Ню Йорк), Роман Завицький (Ню Честер), Володимир Александер (Честер) з родиною, Адріян Лапичак (Нюарк) з родиною, Дмитро Шмаґала (Клівленд), Марія Грозучак (Елизабет), Кипріян Стасюк (Ню Йорк) з родиною, Дарія Мінчак (Честер), Неля Глїва (Стредфорд), Й. Ясінчук (Филаделфія), Михайло Канюка (Флашинґ) з родиною, Г. Вент (Флашинґ) з родиною, д-р Цегельський (Ню Йорк) з родиною, Ольга Ґелетій (Джамейка), п. Косовський (Вілмінґтон) з родиною, Володимир Боднар (Літл Ферри), Ольга Снігур (Гилсайд), Анна Стець (Елизабет), Галина Слободян (Елизабет), Гриць Каша (Елизабет), Лідія Городинська (Ню Йорк), Роман Лапичак (Нюарк) з родиною, Марія Курочка (Асторія), п. Аґрес (Гемстед) з родиною, Є. Чорний (Ню Йорк), Надія Свідерська (Вруклин), п. Карпюк (Бруклин) з родиною, Іван Турчин (Норвуд) з родиною, Надія Друвен (Вруклин), Марія Шпільман (Ню Йорк), С. Дембіцький (Ню Бронсвик), Е. Винарська (Филаделфія), п. Януш (Ню Йорк) з родиною, Лев Хомич (Ню Йорк), Катерина Капек (Бойон), д-р В. Панчук (Ню Йорк) з родиною, Ірина Колодій (Джерзі Сити) з родиною, д-р Волощук (Ню Йорк), Василь Віляк (Трентон), П. Кучерак (Вруклин) з родиною, Іван Лопацький (Ню Йорк) з родиною, Микола Зайцев (Нюарк) з родиною, Ксеня Плетяк (Шікаґо) з родиною, Марія Піпа (Ворен) з родиною, Ізидор Голик (Берклі), д-р М. Завальняк (Келлен) з родиною, д-р А. Плітась (Келлен) з родиною, Андрій Бойко (Гартфорд) з родиною, Іван Круліковський (Стемфорд) з родиною, К. Пап (Ню Гейвен) з родиною, Марія Кашуль (Шікаґо) з родиною, Т. Кревецький (Бруклин) з родиною, Іван Романів (Рачестер) з родиною, Марія Машталяр (Рачестер), Йосип Івах (Ню Йорк), Іван Вербяний (Нюарк) з родиною, Іван Керницький (Ню Йорк), інж. Турко (Джерзі Сити) з родиною, Андрій Круглий (Стемфорд) з родиною, В. Пуйда (Ню Йорк), Ольга Ґавур (Джерзі Сити) з родиною, К Земко (Бруклин); прогулянка з Елизабет: Павло Сташко з дружиною, Михайло Процак з дружиною, Антрій Поливчак з дружиною, Йосип Козак з дочкою, Стефан Погравичний з дружиною, Василь Герила з дружиною, І. Перза з дружиною, д-р М. Шлемкевич з дружиною і дочкою, Роман Слободян, з дружиною, п. Гусак з дружиною і дочкою, Микола Луців з дружиною, пані Мудра з дочкою, Анна Ґріґс, Юлія Стемфорд, панство Юрчаки, Марія Сухорська, пані Фецула, Анна Ґолда, пані Мирош, К. Шубик, Олена Качуряк, пані Бабула, пані Гавраняк, п. Гінда, Розалія Бойчук, Катерина Шевчук, Анна Гнатюк, Іван Байко, Теодор Дідух, Агафія Гандович, Агафія Огар, Анна Крайц, Василь Кардаш, пані Гуменюк, Одарка Могила, Іван Поhанда, Яків Красновський, Агафія Полянська, Хрестина Возняк, Дмитро Штим, Тома Чечиль, Василь Поливчак, Василь Соняк, Еміль Дочич, Анна Стек, Гелина Слободян, Кость Зілінка, Григорій Каша, Семен Герила, Василь Джинджиристий з дружиною; прогулька з Джерзі Сиnі: пп. Кашуба, Заґурська, Ярмола, Фурка, Анастазія Тизьо, Марія Чиляк, Костик з родиною, Родак з родиною, Магович, Станіславишин з родиною, Ілечко з родиною, Стецюк з родиною, проф. Мухин з родиною, Малик, Новак, Білас, Крайник, Гуменний, Джеджора, Ружанська, Саварин з родиною, Литвенко, Ю. Левицький з родиною, Дмитро Шпак, Д. Притуляк з род., мґр. Ценко з родиною, Мілянович, Влох з родиною, Стефанович, та інші.

ЗУАДКомітет починає нову переселенчу акцію

ЛИСТА Ч. 18 а

Слідуючі апліканти просять американських громадян українського роду виставити для них ашуранси на еміґрацію за постановами нового іміґраційного закону. (**Всі апліканти з Німеччини**).

Андроник Іван, Ільзе, Марія; Думка Семен, Катерина; Горський Михайло, Регіна; Гиз Володимир, Лізелотте, Лізелотте; Покладенко Микола, Зіновія, Ляриса, Олександер; Лачутик Іван, син; Струк Іван, Катерина; Василів Михайло.

При цій нагоді Екзекутива ЗУАДК прохає всіх спонзорів, щоби усі ашуранси для людей проголошених на списках ЗУАДКомітету не посилали за посередництвом других організацій, а посилали просто до ЗУАДК — бо інакше тільки припізняться полагодження справи. Ашуранси конечно виготовляти в найменше 6 копіях і присилати 5 копій до бюра ЗУАДК.

На запит в уряді праці, яке число ашурансу, подавати:

UUARC—DSR-8

Для ашурансів ДСР-8 уряд праці видаватиме скорше посвідки праці.

Ашуранси висилати на адресу:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P.O. Box 1661, Phila. 5, Pa. U.S.A.